

УДК: 658.14:005.414

ПУНЬКО Ю.М., магістрант

Науковий керівник – **КОВАЛЬ Н.В.**, канд. екон. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ, ПОКАЗНИКИ, ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ

Проаналізовано типи фінансової стійкості підприємства. Систематизовано чинники, що впливають на фінансову стійкість. Досліджено послідовність аналізу фінансової стійкості. Побудовано алгоритм забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Ключові слова: фінансова стійкість, фінансовий стан, аналіз фінансової стійкості, алгоритм забезпечення фінансової стійкості.

Фінансова стійкість нині є головною умовою ефективної роботи підприємства. Підприємство з високою фінансовою стійкістю має ряд переваг над конкурентами, зокрема, у процесі залучення інвестицій, при отриманні кредитів, виборі та укладанні угод з постачальниками, навіть в доборі висококваліфікованих працівників. Вища фінансова стійкість зменшує ризик збитковості та банкрутства підприємства при несподіваних змінах ринкової кон'юнктури [1].

Фінансова стійкість залежить від ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства. Її визначають, порівнюючи власний капітал та зобов'язання підприємства. Чим більша частка позикового капіталу в структурі пасивів балансу, тим більше ризикують кредитори, адже тим менша ймовірність повернення боргів, якщо підприємство-боржник збанкрутує. І саме співвідношення між зобов'язаннями і власним капіталом є найважливішою характеристикою фінансової стійкості.

Виділяють чотири типи фінансової стійкості:

- 1) абсолютна (майже зустрічається на практиці): підприємство не залежить від зовнішніх кредиторів і всі свої запаси і витрати покриває власними коштами;
- 2) нормальна (найкращий варіант): для покриття запасів і витрат використовуються не лише власні, але й довгострокові позикові кошти;
- 3) нестійкий або передкризовий фінансовий стан: недостатня платоспроможність, проте підприємство має змогу повернутися до рівноваги завдяки скороченню дебіторської заборгованості, зменшення термінів оборотності запасів тощо. Такий тип фінансової стійкості допустимий за умови, якщо обсяг залучених коштів не перевищує загальної вартості сировини, матеріалів та готової продукції;
- 4) кризовий фінансовий стан: підприємство знаходиться на межі банкрутства, оскільки грошових коштів, в тому числі дебіторської заборгованості і короткострокових цінних паперів, не достатньо навіть для покриття кредиторської заборгованості та прострочених позик [2].

Всі численні фактори, що впливають на фінансову стійкість, умовно можна поділити на дві групи: зовнішні та внутрішні. Внутрішні фактори:

- галузь, в якій працює підприємство, його розміри;
- залежність від кредиторів та інвесторів;
- наявність безнадійної дебіторської заборгованості;
- динаміка, структура, величина витрат, їх відношення до грошових доходів;
- склад продукції та наданих послуг, відповідність запитам споживачів; частка в загальному платоспроможному попиті;

- стан матеріально-технологічної бази підприємства, використання новітніх технологій;
- ефективність операцій (господарських і фінансових);
- ефективність менеджменту, гнучкість системи управління;
- наявність висококваліфікованих кадрів, сформованої організаційної культури, іміджу підприємства тощо [3; 4; 5].

Зовнішні фактори фінансової стійкості:

- рівень платоспроможного попиту;
- ділове співробітництво підприємства, наявність налагоджених економічних зв'язків з партнерами, ситуація на ринку постачальників;
- кредитно-фінансова, податкова, облікова, інвестиційна політика держави, ступінь розвитку фінансового ринку;
- конкуренція;
- стабільність в соціально-економічній та політичній сферах [3; 4; 5].

Зазвичай аналіз фінансової стійкості проводять в такій послідовності:

- 1) загальна оцінка фінансової стійкості;
- 2) розрахунок відносних показників за даними звіту про фінансовий стан (оцінювання фінансової стійкості з врахуванням майна та його стану, капіталу і його джерел);
- 3) розрахунок абсолютних показників за даними звіту про фінансовий стан, які допомагають визначити наявний тип фінансової стійкості, а також достатність джерел формування запасів;
- 4) розрахунок та факторний аналіз показників запасу фінансової стійкості і порогу рентабельності за даними звіту про фінансові результати;
- 5) загальні результати та висновок, чи є підприємство фінансово стійким [6].

Отже, основною метою проведення аналізу фінансової стійкості є визначення, чи має підприємство можливість та ресурси протистояти негативному впливу чинників на його фінансовий стан. В результаті аналізу повинно бути чітке розуміння наступних складових:

- чи в змозі підприємство вести ефективну господарську діяльність та отримувати прибуток у умовах економічної самостійності;
- наявність можливості погашення своїх боргів і збереження стану платоспроможності.

Алгоритм забезпечення фінансової стійкості наведено на рис. 1.

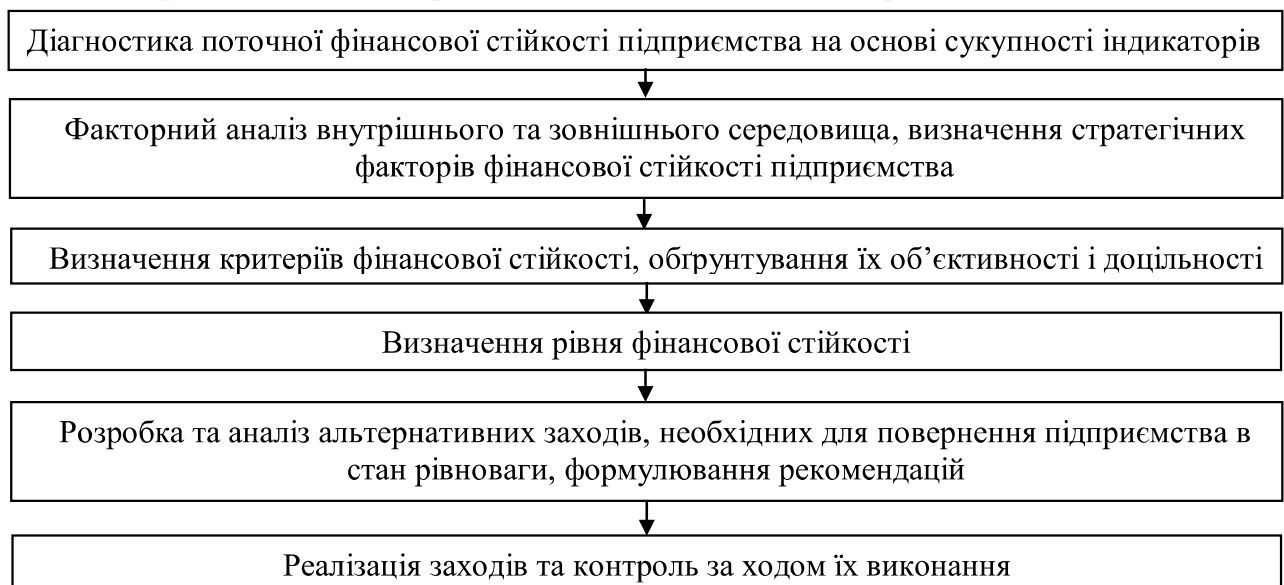

Рис. 1. Алгоритм забезпечення фінансової стійкості підприємства

Джерело: побудовано за [5].

Результати аналізу можуть бути корисними для засновників, менеджменту, ділових партнерів, а також банків. Наприклад, для власників, це можуть бути акціонери, інвестори та інші особи, що робили внески в зареєстрований капітал, може бути припустима висока частка позикових коштів. А кредитори, насамперед банки, навпаки надають перевагу високій частці власного капіталу в структурі балансу [3-4].

Отже, в процесі дослідження доведено, що фінансова стійкість – головна умова ефективної роботи підприємства. Встановлено, що на фінансову стійкість впливає сукупність зовнішніх та внутрішніх чинників. Досягнення фінансової стійкості неможливе без ефективного фінансового менеджменту.

Список літератури

1. Лунга О. В. Аналіз фінансової стійкості як необхідна умова забезпечення стабільності функціонування підприємства. URL: <http://www.sworld.com.ua/konfer29/196.pdf> (дата звернення 12.11.2022).
2. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 304 с.
3. Савельєва А. О. Фінансова стійкість підприємства та фактори, що впливають на неї. URL: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/21156/3806.pdf?seque> (дата звернення 12.11.2022)
4. Косарева І. П., Удовика Є. М. Удосконалення системи управління фінансовою стійкістю підприємств. URL: <http://global-national.in.ua/archive/23-2018/48.pdf> (дата звернення 12.11.2022)
5. Яловий Г. К., Бакеренко Н. П. Концептуальні підходи до визначення фінансової стійкості підприємства. URL: <http://economy.kpi.ua/ru/node/286> (дата звернення 12.11.2022).
6. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Полтава: ПП «Астрая», 2020. 434 с.

УДК 658.5:005.584.1

РАШКІВСЬКИЙ В.О., магістрант

Науковий керівник – **ВАРЧЕНКО О.М.**, д-р екон. наук, професор

Білоцерківський національний аграрний університет

ІНСТРУМЕНТАРІЙ СТРАТЕГІЧНОГО КОНТРОЛІНГУ В СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Автором обґрунтовано доцільність використання інструментарію стратегічного контролінгу в системі антикризового фінансового управління підприємством. Уточнено функції стратегічного контролінгу в системі антикризового фінансового управління, які відображають його сутність (попереджувальна, координуюча, інформаційно-консультативна, регулююча і коригувальна) та запропоновано інструментарій його реалізації. Запропоновано створення на підприємстві незалежної служби стратегічного контролінгу та висвітлено вимоги, яких доцільно дотримуватися з метою досягнення її високої результативності її управлінських рішень.

Ключові слова: стратегічний контролінг, фінансове антикризове управління, служба контролінгу

Досягнення стійкого розвитку підприємства забезпечується ефективним управлінням фінансами, реалізацією стратегічних та тактичних завдань, пов'язаних із максимізацією прибутком, підвищенням рентабельності, а також ростом його ринкової вартості, а також використанням сучасних методів та інструментів управління. Очевидно, що основною умовою їх стійкості та стабільності є здатність своєчасного передбачення та реагування на перші ознаки виникнення кризових явищ та одночасно забезпечувати утримання стабільного їх функціонування. З